

Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid begint samen met GGD een project Alcoholvrije School in Leiden

Twaalf procent drinkt onder schooltijd

DOOR ANNET VAN AARSEN
LEIDEN - Het Nederlands Instituut voor Alcoholbeleid (STAP) wil de Leidse scholen voor voortgezet onderwijs alcoholvrij krijgen. Zover is het nog niet, blijkt uit onderzoek van het instituut.

Hoewel op dertien van de negentien onderzochte schoollocaties in de stad alcoholvrije feesten worden georganiseerd en zeven van de tien geïnterviewde locatiedirecteuren een volledig alcoholvrij beleid voeren, wordt er toch gedronken. Zelfs onder schooltijd: twaalf procent van de

ondervraagde leerlingen zegt op school in een tussenuur of pauze wel eens alcohol te hebben gedronken. Van de veertien Leidse schoollocaties die werkweken organiseren, zijn op tien scholen deze werkweken officieel alcoholvrij. Maar uit het onderzoek blijkt ook dat 49 procent van de

leerlingen zegt alcohol te drinken tijdens de werkweken. Meerdere schooldirecties geven aan dat de controle niet honderd procent waterdicht is. Dat geldt ook voor schoolfeesten.

STAP keek naar negentien schoollocaties, onder andere vestigingen van het Bonaventura, het Stedelijk Gymnasium, het Da Vinci College, het Visser 't Hoofd Lyceum en het Driestar College. Ook scholen voor speciaal onderwijs werden onder de loep genomen. Overigens blijkt uit de resultaten niet dat de Leidse scho-

lieren méér drinken dan het landelijk gemiddelde. De Leidse cijfers wijken niet negatief af. Er zijn in de stad zelfs relatief veel alcoholvrije schoolfeesten.

STAP, dat in het project samenwerkt met GGD Hollands Midden, vindt het belangrijk dat de leefomgeving van jongeren tot achtien jaar zo veel mogelijk alcoholvrij is. De laatste jaren is er steeds meer bekend geworden over de schadelijke gevolgen van alcoholgebruik op jonge leeftijd: achteruitgang in intellectuele vaardigheden en een vier keer zo

grote kans op verslaving.

STAP adviseert om op schoolfeesten en werkweken alcoholtesters in te voeren. En er voor te kiezen om schoolfeesten op school te organiseren. Nu viert een derde van de Leidse leerlingen schoolfeest in de horeca.

Intussen blijkt uit de gesprekken met de tien Leidse schooldirecteuren, dat van deze tien locaties er nu al vier in aanmerking komen voor het keurmerk Alcoholvrije School. Bij drie andere scholen staat de lerarenborrel dat predicaat in de weg.

Studiemiddag

Als aftrap van het project Alcoholvrije School houden GGD Hollands Midden en STAP morgen een studiemiddag: Goed Alcoholbeleid, Betere Schoolprestaties. De middag is bedoeld voor onder andere docenten, schooldirecties, veiligheidscoördinatoren, mentoren, wijkagenten en iedereen die een rol speelt bij de organisatie van schoolfeesten. Tijdens de studiemiddag worden de resultaten van het onderzoek naar alcoholgebruik onder Leidse leerlingen gepresenteerd. Een kinderarts legt uit wat het effect is van alcohol op puberhersenen en op schoolprestaties. Verder wordt er gepraat over hoe scholen het beste alcoholvrij beleid kunnen invoeren en wat er komt kijken bij het gebruik van blaasapparatuur. Leonardo College, Noachstraat 2, woensdag van 14 tot 16.30 uur.

Leiden gaat weer naar zusterstad

DOOR ERIC JAN BERENDSEN
LEIDEN - De Stedenband Leiden-Torun organiseert voor de dertiende keer een busreis naar de Leidse zusterstad Torun in Polen.

De trip staat gepland voor het komende najaar, in de herfstvakantie. De vertrekdatum is bepaald op dinsdagavond 16 oktober. De terugreis is vastgesteld op 21 oktober.

De stedenband Leiden-Torun bestaat inmiddels alweer 24 jaar. In die periode zijn veel ontmoetingen gerealiseerd. Muzikanten, scholieren, beroepsopleidingen, jeugdzorg, vrouwenopvang, kunstenaars, fotografen, sporters, artsen, journalisten, koren, muziek- en theatergroepen, homo-emancipatiegroepen, historici, milieudeskundigen en vele anderen groepeerden uit beide universiteitssteden hebben elkaar leren kennen bij die gelegenheid en wederzijdse interesses gedeeld.

Ook dit jaar worden groepen en individuen uitgenodigd om in de herfstvakantie voor vijf dagen mee te gaan naar de historische partnerstad in Polen.

Het leggen van contacten en het ondernemen van gemeenschappelijke activiteiten staan centraal bij het bezoek. Daarnaast blijft er voldoende tijd over om ook op eigen houtje de stad te verkennen en er rond te zwerfen.

De kosten voor de busreis zijn 125 euro (retour) per persoon. Daar komen de kosten voor een hotel nog bij. Maar daarnaast bestaat de mogelijkheid om gratis in een Pools gastgezin te verblijven.

Informatie en aanmelden voor 20 mei kan door te mailen naar: groot.dusseldorp@hccnet.nl of te schrijven naar Stedenband Leiden-Torun t.a.v. Greet Dusseldorp, Carneolstraat 38, 2332 KB Leiden.

DOOR ANNET VAN AARSEN
LEIDEN - In de Arneken Galerie - een gloednieuw winkelcentrum in het Duitse Hildesheim - krijgt het winkelend publiek het verhaal van de stad voorgeschoteld in de periode 1550-1650. Het Leidse bureau Hazenberg Archeologie heeft de archeologisch-historische infrastructuur gemaakt voor het winkelcomplex. Een megaproject, dat ook in Leiden navolging zou kunnen krijgen.

Tom Hazenberg is ontzettend enthousiast. Hij vindt het project in Hildesheim een mooie manier om de geschiedenis tot leven te wekken. Meestal als er ergens in een oude stad wordt gebouwd, ziet na het voorafgaande archeologisch onderzoek bijna niemand iets terug van wat er in de grond gevonden is. „De resultaten van zo'n onderzoek zijn dan hooguit beschikbaar voor een handjevol wetenschappers. In Hildesheim is in de Arneken Galerie de geschiedenis op straat komen te liggen. Iedereen kan er kennis mee maken. Natuurlijk blijft winkelen op de eerste plaats staan, maar dat historische verhaal is zichtbaar aanwezig.”

Betekenis

Zo'n aanpak zou in de stad Leiden ook mogelijkheden hebben, meent Hazenberg. „Denk aan het Aalmarktgebied. Of de Garenmarkt waar een parkeergarage moet komen. Wij zoeken naar manieren om de archeologie op de plek zelf betekenis te geven. Nu zie je vaak dat er wel publieksactiviteiten zijn tijdens de opgravingen, maar daarna gaat de put dicht en gaan hooguit de belangrijkste vondsten naar het museum. Wat we in Hildesheim

Zoeken naar manieren om archeologie op de plek zelf betekenis te geven

Leids bureau doet mega-project in Hildesheim

Het panorama boven de Saturn.

gedaan hebben, is een nieuwe manier om er naar te kijken. Overigens niet helemaal nieuw: Multi Development Germany kwam bij ons terecht, omdat ze ons eerdere project in Woerden hadden gezien: daar hebben we onder andere de resten van een Romeins schip onder een glazen stropje verder dan het Woerden- se project. Een van de gevels van

dit grote winkelcentrum is omgetoverd tot Comic Wall: een stripverhaal van veertig vierkante meter met een aantal sleutelfiguren uit de stad. En Arne, een jongen die door Hazenberg Archeologie is bedacht. Hij leefde in een tijd van zware strijd tussen de protestanten en de katholieken en duikt anno 2012 op meerdere plekken in het winkelcentrum op.

Boodschappen Zoals in de Meldegang, een tunnel die onder de middeleeuwse stadsmuur door liep en die gebruikt werd om boodschappen over en weer te krijgen. Deze gang werd tijdens de archeologische opgravingen voorafgaande aan de bouw

ontdekt. „Een groot bouwfragment van deze tunnel is in het winkelcentrum terug geplaatst, onder een grote glazen plaat. De bezoekers kunnen er over heen lopen en zien op die plek Arne in de tunnel staan”, zegt Tom Hazenberg.

Hij heeft stapels foto's van het project en van de grote opening een paar weken geleden. Van het uitkijktplatform boven op het dak, waar je over het oude Hildesheim met een paar Unesco Werelderfgoed Monumenten kunt uitkijken. Van een zwaar geweer dat is opgegraven en een zwaard dat ook uit de grond kwam. In het oog springend is een gigantisch panorama van de stad in de middeleeuwen, boven de win-

FOTO HAZENBERG ARCHEOLOGIE

Arne. TEUN BERSERIK COMIC HOUSE

kel van Saturn, een soort MediaMarkt. De mall is on-Europees groot: bijna honderd winkels. Bij de grote opening, een paar weken geleden, bezochten maar liefst 48.000 mensen de Arneken Galerie.

„Winkelen is natuurlijk de hoofdmoot: shoppen nach herzenlust is het motto. De geschiedenis staat op de tweede plaats”, zegt Tom Hazenberg. „Maar het is bijzonder dat het is gelukt om in zo'n commerciële omgeving zo aanwezig te zijn als het om geschiedenis en archeologie gaat.”

Het concept staat, de bedoeling is dat in de komende tijd allerlei groepen in de Duitse stad een goede kennismaking krijgen met Arne en zijn tijdsgenoten. „Nu moet het gaan leven”, zegt Tom Hazenberg. „We zien graag dat mensen zich zo'n project toe eigenen op het moment dat wij vertrokken zijn.”

Hij is er trots op dat de architecten van T + T Design, die de Arneken Galerie ontwierpen, in Woerden een kijkje namen en uiteindelijk in Leiden terecht kwamen met de vraag om de geschiedenis van de Duitse stad tot leven te wekken. „Dit soort projecten is ontzettend leuk, omdat het iets heel anders is dan 'saai' onderzoeksrapporten maken. Dit is het andere uiterste: wat we in de bodem vinden vertalen in mooie verhalen.”

STADSMUSEUM

De historische stad zit vol verhalen. Sommige verhalen zijn eeuwenoud, andere wat jonger. In het Stadsmuseum diepen wij ze op. Tips, vragen en reacties zijn altijd welkom. Onder vermelding van Stadsmuseum kunt u ze mailen naar stadsredactie@leidschdagblad.nl.

De koudste plaats op aarde

De winter lijkt voorbij, hoewel we vorige week nog op een paar zeer frisse dagen werden getraakteerd. Niets zo erg als kou als er gerekend wordt op mooi weer. Onder normale omstandigheden natuurlijk. Een eeuw terug was Leiden euforisch, omdat de stad midden in de zomer de koudste plek ter wereld was.

De prof - detail uit schilderij van neef Harm Kamerlingh Onnes.

In 1882 wordt de pas 29-jarige Groningse wetenschapper Heike Kamerlingh Onnes, broer van de kunstenaar Menso Kamerlingh Onnes en oom van de later beroemd geworden schilder Harm Kamerlingh Onnes, hoogleraar experimentele natuurkunde aan de Leidse universiteit.

Kamerlingh Onnes richt zijn onderzoek op de theorie van wetenschapper Johannes Diederik van der Waals, namelijk dat ieder gas vloeibaar gemaakt kan worden, mits de temperatuur laag genoeg is. Na tien jaar research kan Kamerlingh Onnes zijn eerste grote succes presenteren: een apparaat waarmee lucht vloeibaar gemaakt kan worden. De wetenschappelijke wereld is lyrisch over de uitvinding van Kamerlingh Onnes. Maar de

Leidse prof is nog lang niet uit geëxperimenteerd.

De volgende wetenschappelijke uitdaging ligt voor Kamerlingh Onnes in het vloeibaar maken van waterstof. Maar de gemeente werkt tegen. Leiden verbiedt namelijk om binnen de stadsgrenzen te werken met gecompriëerde gasen met het oog op explosiegevaar.

Dat het laboratorium van Kamerlingh Onnes op de plek

staat waar nog geen honderd jaar eerder het kruitschip de lucht in is gegaan, maakt het er voor de ambitieuze hoogleraar niet gemakkelijker op om de stadsregenten te overtuigen van het belang van zijn onderzoek. Pas als de Koninklijke Academie van Wetenschappen, gesteund door enkele buitenlandse onderzoekers, zich met de 'explosieve' pastelling in Leiden bemoeit, geeft het

stadsbestuur het groene licht. Dat gebeurt vlak na de eeuwwisseling.

Ondertussen heeft Kamerlingh Onnes niet stilgezeten. Omdat hij herhaaldelijk tegen het ontbreken van de juiste instrumenten aanloopt, richt hij in 1901 de Leidse Instrumentmaker School op. Succes blijft niet lang uit. In 1905 slaagt hij er als eerste ter wereld in om een toestel te ontwikkelen, waarmee waterstof vloeibaar gemaakt kan worden. Een jaar later komt hij met een verbeterde versie, die zelfs een paar liter vloeibare waterstof per uur produceert. De wereld staat versteld. Maar het echte huizenstukje levert Kamerlingh Onnes op 10 juli 1908.

Terwijl het buiten zomers warm is, slaagt hij er in om in zijn laboratorium de koudste plek op aarde te maken. Kamerlingh Onnes weet een temperatuur te bereiken van 273 graden onder nul waarbij hij heliumgas vloeibaar maakt. Hij schrijft geschiedenis en krijgt in 1913 de Nobelprijs voor natuurkunde. Vijftien jaar lang is Leiden de koudste plek op aarde.

TIMO WAARSENBURG

60 SECONDEN

Varsity

Het is Pasen, ik heb dienst dit weekend en besluit, omdat het die ochtend toch aardig weer is, een rondje stad te doen. Per fiets.

Op de Aalmarkt staat 12 meter auto, twee enorme Amerikanen met de neus tegen elkaar. Ze zijn verbonden door vier draden. Van de één draait de motor, van de ander is de accu leeg. Die moet opgeladen worden.

Om die twee oude bakken heen drentelt een gezelschap van keurige kerels, zonder uitzondering gestoken in het pak. Het zijn de heertjes van Njord, de studentenroeivereniging van Minerva, de oudste van ons land. Ze zijn op weg naar Houten waar die middag de 12ste aflevering van de Varsity wordt gehouden. Doet die verdomde rotauto het weer niet.

Of ze nog kans maken, vraag ik aan een van de corpsballen die met zijn handen in de zakken het tafereel rond het opstarten meewarig gadeslaat. Natuurlijk, zegt hij en is verbaasd dat ik weet dat het 23 jaar geleden voor het laatst was dat Njord op het Amsterdam-Rijnkanaal ook daadwerkelijk won. Ah, sportverslaggever toen. Hij snapt het. Ja, lacht hij een mooie rij tanden bloot, toen was hij zelf nog niet eens geboren.

Maar mochten ze vandaag winnen, wijst hij naar achteren met het vingertje, dan ben ik vanavond van harte welkom in de sociëteit. Niet als 23 jaar geleden. Ik aarzel. In mijn geheugen gegrift staat een feest dat ik maar niet kan vergeten. Het was niet ongezellig, hoor. Maar nog nooit zoveel dronken lui bij elkaar gezien. Een benne.

Njord wordt die middag kansloos weggevoerd. Ach..

AD VAN KAAM

LEIDEN Proefduiken bij Calypso

De Leidse onderwatersportvereniging Calypso opent op woensdagavond 25 april haar deuren voor iedereen van 18 jaar en ouder die wel eens met een duikfles wil duiken. Ook mensen die al een brevet hebben, maar hun vaardigheden willen testen of oppeetsen, kunnen op die avond komen. Enthousiastelingen kunnen daarna direct een cursus volgen en nog voor de zomervakantie een duikbrevet halen. Het 'open huis' is in van 20.15 tot 22.00 uur in zwembad De Zijl, Paramaribostraat 66 in Leiden. Aanmelden via secretariaat@calypso.nl. Het aantal plaatsen is beperkt.

LEIDEN Kevin Welch in Q-Bus

Zanger Kevin Welch geeft morgenavond een concert in Muziekhuis Q-Bus aan de Uiterste-gracht. Het optreden begint om 21.00 uur en de entree bedraagt tien euro.

Lente-gevoel

Leidsch Dagblad
4 weken voor slechts
€ 12,-*

✓ Ja, ik ontvang graag 4 weken het Leidsch Dagblad voor € 12,-*

Naam	<input type="text"/>
Voorletter(s)	<input type="text"/> M / V
Adres	<input type="text"/>
Postcode	<input type="text"/>
Woonplaats	<input type="text"/>
Telefoonnummer	<input type="text"/> (s.v.m. bezorgingsgebied)
Geboortedatum	<input type="text"/>
E-mail	<input type="text"/>

(*) Ik wil van Leidsch Dagblad, haar partners en zorgvuldig geselecteerde bedrijven informatie en interessante aanbiedingen ontvangen via e-mail.

U ontvangt een acceptatie ter bevestiging van het abonnement.

Stuur deze boni in een ongefrankeerd envelop naar Leidsch Dagblad, t.a.v. Afdeling Lezersservice, Antwoordnummer 127, 1800 VB Alkmaar. Of kijk op www.leidschdagblad.nl

*Een proefabonnement is alleen mogelijk indien u de afgelopen drie maanden geen proefabonnement heeft gehad op het Leidsch Dagblad. Wij gaan zorgvuldig om met persoonsgegevens. In het colofon van de krant treft u nadere informatie aan.

(ADVERTENTIE)

2-/3-daagse arrangementen

INCLUSIEF

- ✓ verblijf in een hotel
- ✓ ontbijtbuffet
- ✓ concertkaart

ANDRÉ RIEU in MAASTRICHT

2 dagen vanaf **149**

Hét openluchtconcert waar u geweest moet zijn!

OPENLUCHTCONCERTEN OP HET VRIJTHOF
Altijd al eens het concert van André Rieu willen meemaken? Of was het vorig jaar zo leuk dat u het ook dit jaar niet wilt missen? Boek dan nu de beste plaatsjes bij KRAS.NL en beleef het verblijvende concert. Op 22, 23, 24 en 26 juni staat meester-violist André Rieu met zijn Johan Strauss Orkest op het Vrijthof in Maastricht. Bewonder de prachtige kostuums en het indrukwekkende decor en neurie mee met de bekende driekwartmaat, de wals. Ieder jaar is dit weer één groot muziekpektakel. Mis dit niet!

ARRANGEMENTEN ANDRÉ RIEU
U heeft de keuze uit een auto-, bus- of treinreis. Afhankelijk van uw keuze verblijft u in een 3- of 4-sterren hotel in of nabij Maastricht, inclusief ontbijtbuffet en entreekaart voor het concert. Ook als dagtocht te boeken vanaf € 129 p.p. met de opstapplaatsen: Den Bosch, Tilburg, Eindhoven, Weert en Sittard!

Aankomstdata: 22, 23, 24 en 26 juni

Zie www.kras.nl/andrerieumastricht

KRAS.NL
waarom zou je meer betalen

BOEK ONLINE
of bel 0900-9697 15 cpm
Prijzen zijn per persoon, tenzij anders vermeld.
Prijzen zijn exclusief reserveringskosten.

Leidsch Dagblad
leidschdagblad.nl